

Abstrakt

Cílem této práce je analyzovat představy Skotska v současné skotské literatuře, obzvláště v kontextu nedávných politických změn ve Skotsku, a také změn ve vnímání skotské národní identity celosvětově. Práce se zaměřuje na zobrazení skotské krajiny v literatuře, vycházejíc z Cairnse Craiga, jenž tvrdí, že pro skotskou literaturu a skotskou národní imaginaci je klíčové lokální cítění. Zatímco v minulosti mohlo fiktivní ztvárnění krajiny skotského venkova a města sloužit určitému modelu národního povědomí, v současné skotské literatuře je spíše záležitostí spekulativní "světotvorby", jež reflektuje a satirizuje sociální a politické zřízení skotského národa a jejímž cílem je zpochybnit jednodušnost skotské národní identity. Skotské sociální a topografické panorama je ve všech rozebraných textech natolik unikátní, že výsledkem je zobrazení několika koexistujících verzí Skotska. Tato práce sleduje vývoj tohoto tematického aspektu ve skotském románu od osmdesátých let minulého století až do současnosti a zaměřuje se na dílo tří významných skotských autorů: Alasdaira Graye, Janice Gallowayové a Iaina M. Bankse.

První kapitola se věnuje teoretickým východiskům, na jejichž základě je provedena literární analýza. Nejprve se diskutuje vztah mezi "národními identitami a kulturními rámci, v nichž jsou tyto představovány", poté následuje diskuze románu jako způsobu kulturní reprezentace a nakonec jsou probírány změny v konceptu národní identity v éře postmodernismu.

Druhá kapitola načrtává historicky nejdůležitější diskurzy literární reprezentace skotské krajiny: jako hlavní trendy se probírají např. tartan, kailyardská škola nebo clydesideismus. Tato diskuze pak slouží jako kontext a srovnávací rámec pro analýzy konkrétních literárních textů.

Kritická část se zaměřuje na rozbor zobrazení krajiny skotského města, předměstí a venkova v současné skotské literatuře a pro tento účel byly, s ohledem na různorodost, vybrány tři romány. ve třetí kapitole je probírán průlomový román Alasdaira Graye *Lanark* (1981). Tento román představuje manifest nové skotské renesance, vědomě pracuje s topografií města

Glasgow a pokouší se ho imaginativně přetvořit, čímž porušuje stereotyp zobrazení skotského národa skrze městskou krajinu.

Čtvrtá kapitola se věnuje románu Janice Gallowayové *The Trick Is to Keep Breathing* (1989). Tato autorka, přinášející ženskou perspektivu imaginativní reprezentace krajiny, ve svém románu pracuje převážně s menšími, intimnějšími prostory - od prostoru domova po glasgowské předměstí - deprimujícími hlavní hrdinku.

V páté kapitole zabývající se románem Iana Bankse *The Crow Road*, se rozbor přesouvá z Glasgow a jeho předměstí do venkovských oblastí. Banks v tomto mnohvrstevném díle rozvrací diskurzy reprezentace tartanu a kailyardské školy a rovněž poukazuje na následky deterritorializace, která zastřela rozdíl mezi městem a venkovem.

Z hlediska metodologie je práce pojata jako srovnání a kontrastování literárních textů s ohledem na dřívější způsoby imaginativní reprezentace Skotska, tartanu, kailyardské školy anebo clydesideismu. Dále je v každém z textů analyzována reprezentace krajiny tematicky a stylisticky, zvláště s ohledem na různé inovace a experimenty. Cílem práce je nakonec i zjištění míry, do jaké tyto změny ve fiktivním ztvárnění skotské krajiny reflektují porozumění skotské národní identitě.

Závěr studie znovu prozkoumává hlavní tvrzení práce a probírá též její potenciální nedostatky, jako například upřednostňování románu namísto jiných žánrů nebo relevantnost zvolených, a také je zmíněn kritický potenciál tohoto tématu a možnost dalšího výzkumu.

Klíčová slova: topografie, světotvorba, současný skotský román, identita, reteritorializace